Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Rozvojová partnerství EU a výzva, kterou představují mezinárodní daňové dohody

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2018/C 081/05)

Zpravodaj: **Alfred GAJDOSIK**

Spoluzpravodaj: **Thomas WAGNSONNER**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	26/01/2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Vnější vztahy
Přijato ve specializované sekci	28. 9. 2017
Přijato na plenárním zasedání	18. 10. 2017
Plenární zasedání č.	529
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	182/0/1

1. **Závěry a doporučení**

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) podporuje rozvojovou politiku, která rozvoj vnímá jako proces probíhající mezi rovnocennými státy a založený na respektu a svrchovaných rozhodnutích. Financování a provádění cílů udržitelného rozvoje, jež byly dohodnuty na úrovni Organizace spojených národů (OSN), vyžaduje celosvětově sladěné úsilí. Je třeba zdůraznit, že ještě významnější úlohu by mohla hrát Ekonomická a sociální rada OSN, neboť představuje vhodné fórum pro záležitosti týkající se daňové oblasti. Zajistilo by se tím jak zaměření na cíle udržitelného rozvoje Agendy 2030, tak i účast všech zemí založená na rovnocenném postavení.

1.2. V kontextu mezinárodních dohod týkajících se reformy mezinárodních daňových předpisů, např. prostřednictvím akčního plánu OECD v oblasti eroze základu daně a přesouvání zisku (BEPS), by dopady tohoto mezinárodního úsilí o reformu měly být zhodnoceny z hlediska cílů udržitelného rozvoje a měly by být více zohledňovány při dalším rozvíjení mezinárodních daňových politik. EHSV konstatuje, že splnění cílů udržitelného rozvoje vyžaduje finanční prostředky. Mnoho zemí se však potýká se zásadními výzvami, pokud jde o generování veřejných příjmů prostřednictvím příjmů z daní, a to z toho důvodu, že systémy daně z příjmu a daní z obratu se v rozvojových zemích obtížně uplatňují. Mimoto by problém mohla představovat rovněž světová daňová konkurence v oblasti daně z příjmu právnických osob a v neposlední řadě také koncipování smluv o zamezení dvojího zdanění. Mezi další faktory patří omezené kapacity a nedostatečný přenos informací.

1.3. EHSV jednoznačně vítá skutečnost, že Evropská unie (EU) a její členské státy vyvíjejí značné úsilí v souvislosti s mezinárodní reformou, jejímž cílem je řešit slabiny mezinárodních daňových systémů. Tyto snahy jsou vítané a je třeba je podporovat a účinně provádět a také pravidelně sledovat. V čele uvedených reforem stojí především velké rozvinuté země v rámci OECD. Mělo by se posoudit, zda by jako fórum pro další globální rozvoj mezinárodní daňové politiky nebyla vhodnější OSN, a to s ohledem na skutečnost, že členy této organizace jsou země celého světa, a především také rozvojové země. EHSV však poukazuje na nedostatek prostředků a zaměstnanců daňového výboru OSN. OSN by proto měly být poskytnuty dostatečné prostředky.

1.4. Opatření EU týkající se mezinárodní daňové transparentnosti a také akční plán BEPS budou mít dopady i na rozvojové země. EHSV vítá skutečnost, že se Evropský parlament (EP) a Evropská komise již vyslovily k otázkám, v nichž se daňová a rozvojová politika protínají. Vítaná je platforma pro řádnou správu daní (Platform of Tax Good Governance), kterou zřídila Evropská komise. Soubor nástrojů, který byl v této souvislosti představen v podobě pracovního dokumentu a jenž se týká efektu přelévání smluv o zamezení dvojího zdanění, je doporučeníhodným východiskem pro úvahy členských států ohledně přepracování těchto smluv uzavřených s rozvojovými zeměmi.

1.5. EHSV poznamenává, že ve zprávě EP z roku 2015 byla doporučena řada zlepšení, k jejichž provedení se dosud nepřikročilo. Výbor v této souvislosti odkazuje na svá dřívější stanoviska obsahující zjištění především ohledně podávání zpráv podle jednotlivých zemí a boje proti praní peněz a doporučení týkající se veřejných rejstříků vlastníků. EHSV poznamenává, že vzniká seznam nespolupracujících daňových jurisdikcí. Pobízí k většímu úsilí při provádění příslušných doporučení EP a doporučuje zabývat se kritikou ze strany nevládních organizací. Je vhodné podporovat celosvětové zavedení těchto opatření prostřednictvím mezinárodních daňových dohod, aby tak byla zlepšena informovanost správců daně v rozvojových zemích. Cílem by mělo být sbližování norem na celém světě, na němž by se mohly rovnocenně spolupodílet rozvojové země.

1.6. EHSV vyzývá k zajištění soudržnosti mezi mezinárodními daňovými politikami členských států a cíli rozvojových politik, aby se zabránilo vzniku rozporů mezi daňovými politikami jednotlivých zemí a společnými rozvojovými prioritami.

1.7. EHSV vnímá posouzení dopadů mezinárodních daňových politik členských států jako způsob, jak prověřit dopad smluv o zamezení dvojího zdanění a daňových pobídek na rozvojové země. Tato posouzení by měla být podporována a měla by se stát běžnou praxí. V případě možných rozporů s evropskými politikami v oblasti rozvoje by mělo význam, aby takováto posouzení prováděla i Evropské unie. Stávající smlouvy o zamezení dvojího zdanění by měly být přezkoumány a nově vyjednávané smlouvy tohoto druhu by měly být uzavírány s přihlédnutím k těmto faktorům.

1.8. Vzorová úmluva OECD o daních z příjmu a majetku, která se v současné době využívá nejčastěji, byla vypracována v první řadě s ohledem na zájmy rozvinutých států. EHSV proto doporučuje, aby členské státy EU při vyjednávání smluv o zamezení dvojího zdanění s rozvojovými zeměmi více braly ohled na potřeby těchto zemí. EHSV poznamenává, že na základě úmluvy OECD byla vypracována také vzorová úmluva OSN s cílem upravit zdanění mezi rozvojovými a rozvinutými zeměmi a za tímto účelem přiznat státům zdroje více práv zdanění.

1.9. EHSV podporuje soukromé investice napomáhající rozvoji, je-li tento rozvoj v souladu s cíli udržitelného rozvoje a jsou-li dodržena základní hospodářská, environmentální a sociální práva, klíčové úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP) a agenda důstojné práce. Důležitým faktorem, pokud jde o podporu hospodářského prostředí, jež je příznivé pro investice, a tedy i pro přímé zahraniční investice, je právní jistota. Jelikož jsou otázky zdanění spojeny s cíli udržitelného rozvoje, měly by podniky daně řádně odvádět tam, kde jim na základě vytváření hodnoty (např. výroba, těžba surovin) vznikají zisky.

1.10. EHSV poznamenává, že se EU a její členské státy v rámci nového Evropského konsensu o rozvoji zavázaly ke spolupráci se svými partnerskými zeměmi, pokud jde o rozšíření progresivního zdanění, protikorupční opatření a politiky přerozdělování a také o boj proti nezákonným finančním tokům. Daňová politika by však měla představovat ještě významnější součást evropské rozvojové politiky. EHSV vítá, že se Evropská komise angažuje ve sféře regionálních fór a organizací občanské společnosti v rozvojových zemích, jež působí v oblasti daní. Organizace občanské společnosti v rozvojových zemích plní funkci v oblasti kontroly a podpory, a to i co se týče daní, a proto by měly být více zapojovány a podporovány. Podpora odpovídajících opatření pro budování kapacit v oblasti daní, včetně vzájemného učení a spolupráce „jih-jih“, by měla trvalý účinek na rozvojové projekty.

1.11. Řádná správa v oblasti daní by měla být nedílnou součástí sociální odpovědnosti podniků v souvislosti s povinností podniků podávat zprávy.

1.12. EHSV doporučuje, aby v zájmu podpory udržitelného růstu byla ustanovení o řádné správě v oblasti daní zakotvena ve všech příslušných dohodách mezi EU a třetími zeměmi nebo regiony.

1.13. Výbor doporučuje, aby byla posouzena možnost využít uzavírání nových nebo přepracování stávajících dohod o volném obchodu mezi EU a rozvojovými zeměmi rovněž k analýze dvoustranných daňových smluv. To by mělo zahrnovat posouzení dopadů mezinárodních daňových politik členských států na cíle rozvojové politiky.

2. **Obecné připomínky**

2.1. Několik studií ([1]) nadnáší otázku, zda mezinárodní daňová politika členských států, především mnohá ustanovení ve dvoustranných smlouvách o zamezení dvojího zdanění, odpovídají cílům evropské rozvojové politiky. Rozvojové země jsou také čistými vývozci kapitálu do rozvinutých zemí, což lze z podstatné části přičíst tokům kapitálu spojeným s vyhýbáním se daňovým povinnostem. To nejvíce postihuje právě rozvojové země s nejnižšími příjmy, neboť v nich neexistují téměř žádné tuzemské zdroje financování.

2.2. EU a její členské státy jsou společně největšími dárci rozvojové pomoci a mají významné postavení, pokud jde o utváření mezinárodních dohod týkajících se zdanění. Zavázaly se dosáhnout cílů udržitelného rozvoje OSN, avšak vytyčené výše 0,7 % HDP určených na zahraniční pomoc dosáhlo pouze několik členských států. Dopady brexitu na další financování evropské rozvojové spolupráce jsou nejasné. Plánuje se posílit podporu soukromých investic v souvislosti s cíli rozvojové politiky. Prostředky oficiální rozvojové pomoci jsou závislé na politikách dárců.

2.3. Cíle udržitelného rozvoje zahrnují, pokud jde o rozvojové země, mimo jiné mobilizaci domácích zdrojů, mezinárodní podporu budování kapacit pro výběr daní, omezení nezákonných finančních toků a účast v institucích globální správy. Z toho vyplývá, že stabilní základna veřejných příjmů, boj proti nelegálnímu odlivu zdrojů a rovnocenné rozhodovací právo všech zemí při navrhování celosvětových daňových pravidel představují důležité pilíře udržitelného rozvoje. Z rozvojové pomoci nejvýrazněji těží především děti, ženy a další zranitelné skupiny společnosti v rozvojových zemích ([2]).

2.4. Finanční prostředky z oficiální rozvojové pomoci nedostačují na pokrytí cílů udržitelného rozvoje. K dosažení těchto cílů jsou zapotřebí vnitrostátní zdroje, jak tomu bylo již v případě rozvojových cílů tisíciletí ([3]). V zájmu mobilizace těchto zdrojů je nutné zlepšit výběr daní a prostřednictvím udržitelného hospodářského růstu a rozšíření daňové základny docílit vyšších daňových příjmů.

3. **Výzvy pro rozvojové země**

3.1. Zdanění je stabilnějším zdrojem finančních prostředků než jiné druhy příjmů, avšak mnoho rozvojových zemí má ve srovnání s rozvinutými zeměmi větší potíže s vytvářením dostatečných příjmů z daní.

3.2. V posledních desetiletích se intenzivně usilovalo o liberalizaci světového obchodu prostřednictvím snižování dovozních a vývozních cel s cílem podpořit hospodářský rozvoj, investice a prosperitu obyvatelstva obecně. Tyto v zásadě pozitivní dopady rovněž umožňují rozšíření daňové základny, pokud jsou jich příslušné daňové orgány schopny využít. Také se tím však snížily příjmy rozvojových zemí z významných a snadno dostupných zdrojů. Růst a investice se ale musejí odrážet rovněž ve struktuře příjmů rozvojových zemí.

([1]) Eurodad, *The State of Finance for Developing countries, 2014*; Braun & Fuentes, *Double Taxation Treaties between Austria and developing countries*, Vídeň, 2014; Farny a kol. *Tax Avoidance, Tax Evasion and Tax Havens*, Vídeň, 2015.

([2]) EP, usnesení o vyhýbání se daňovým povinnostem a o daňových únicích, sociální ochraně a rozvoji v rozvojových zemích, P8_TA (2015)0265, bod 14.

([3]) Development Finance International & Oxfam, *Financing the sustainable development goals*, 2015.

3.3. Za účelem kompenzace ztrát příjmů rozvojové země často zavádějí daně z obratu, které mohou mít regresivní účinek. Daňový systém sestávající z různých druhů daní snižuje závislost na jednotlivých druzích daní a zaručuje stabilní domácí příjmy.

3.4. Zdanění půdy a majetku je v rozvojových zemích často jen stěží proveditelné. Daně z příjmu jsou však v těchto zemích poměrně málo výnosné, jelikož příjmy jsou zde nízké. Daň z příjmu je vybírána především od zaměstnanců veřejného sektoru a lidí pracujících pro mezinárodní společnosti. Navíc zde často existuje rozsáhlá stínová ekonomika.

3.5. Mbekiho zpráva zahrnula příjmy z vyhýbání se daňovým povinnostem mezi nezákonné finanční toky ([4]). Ty, jak se zdá, převyšují přísun prostředků v rámci rozvojové spolupráce ([5]). K zastavení tohoto odlivu finančních prostředků je zapotřebí posílená mezinárodní spolupráce orgánů za účelem větší transparentnosti a přísnějších legislativních a regulačních opatření. Významným demotivačním faktorem, pokud jde o odliv kapitálu, by bylo také zabezpečení vlastnických práv v rozvojových zemích.

3.6. Daně z příjmu právnických osob hrají ve struktuře daňových příjmů rozvojových zemí významnější úlohu, než je tomu u zemí rozvinutých. Rozvojové země jsou proto více zasaženy strategiemi pro vyhýbání se daňovým povinnostem. Zároveň jsou od 80. let 20. století po celém světě snižovány nominální i efektivní sazby daní z příjmu právnických osob, aby se přilákaly investice. Daně z příjmu právnických osob jsou pro podnik důležitým ukazatelem investičního prostředí. Vznikla tak mezinárodní daňová soutěž, jež je pro rozvojové země, vzhledem ke struktuře jejich daňových příjmů, problematičtější než pro země rozvinuté. Tzv. efektem přelévání daňové soutěže se již zabýval Mezinárodní měnový fond (MMF) ([6]). V případě mnoha rozvojových zemí navíc interakce probíhá pouze s několika, ale zato velkými investujícími podniky, jež mají významný podíl na celkovém výnosu daně z příjmu právnických osob.

3.7. Pro správce daně je obtížné vypočítat převodní cenu pro přeshraniční transakce mezi společnostmi v rámci skupiny podle zásady tržního odstupu. Kapacity orgánů v rozvojových zemích jsou sotva dostačující a daňově podmíněná manipulace s převodními cenami tak zůstává velkým problémem.

3.8. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění stanovují práva zdanění mezi zeměmi, jež jsou stranou smlouvy, regulují výměnu informací mezi správci daně a tím zajišťují právní jistotu. Mohou být tudíž podniky vnímány jako pobídka k přímým zahraničním investicím a v konečném důsledku mohou rovněž podporovat růst. Tyto smlouvy však také mohou mít dopad na práva zdanění států zdroje. Sazby srážkové daně z licenčních poplatků, úroků a dividend jsou obecně nižší než domácí daňové sazby. Mnohá ustanovení, například přísná definice místa podnikání, mohou práva zdanění omezit. Rozvojové země mají pochopitelně zájem o to, aby investice pokračovaly, mohou však přijít o práva zdanění. Dohody o výměně informací v daňové oblasti by proto mohly být lepší volbou, pokud země usiluje především o získání daňových informací z jiných jurisdikcí.

3.9. Výchozím bodem vyjednávání bývá nejčastěji vzorová úmluva OECD o daních z příjmu a majetku, jež je zaměřena spíše na zájmy rozvinutých zemí ([7]). Vzorová úmluva OSN je míněna jako alternativa pro rozvojové země a výrazněji zohledňuje jejich zájmy ([8]). Obecně je v ní stanoveno to, aby státům zdroje bylo přiznáno více práv zdanění než domovské zemi výrobní společnosti.

([4]) Africká unie/Ekonomická komise pro Afriku (AU/ECA), *Illicit Financial Flows – Report of the High Level Panel on Illicit Financial Flows from Africa* (s. 23 a dále).

([5]) Výzkumná služba Evropského parlamentu (EPRS): *The inclusion of financial services in EU free trade and association agreements: Effects on money laundering, tax evasion and avoidance*, PE 579.326, s. 15.

([6]) MMF, *Spillovers in international corporate taxation*, 2014.

([7]) Owens & Lang, The Role of Tax Treaties in Facilitating Development and Protecting the Tax Base, Bloomberg Daily Tax Report, 1. května 2013.

([8]) Lennard (2009): *The UN Model Tax Convention as Compared with the OECD Model Tax Convention – Current Points of Difference and Recent Developments*, Asia-Pacific Tax Bulletin, sv. 49, č. 08; V. Daurer and R. Krever (2012): *Choosing between the UN and OECD Tax Policy Models: an African Case Study*, pracovní dokument Evropského univerzitního institutu (EUI) RSCAS 2012/60.

3.10. Rozvojové země mohou přicházet o příjmy z daní, pokud společnosti zřizují subjekty se zvláštním účelem v různých zemích, aby proti sobě mohly postavit řadu smluv o zamezení dvojího zdanění s cílem snížit daně. Pro stát zdroje může být také obtížné danit služby a nepřímý přesun aktiv na základě ustanovení smluv o zamezení dvojího zdanění. Mělo by být zohledněno přání, aby existovaly výhodné možnosti přesunu technologií za účelem podpory udržitelného růstu v rozvojových zemích.

3.11. Byly vypracovány studie týkající se ztráty příjmů rozvojových zemí. Nizozemská nevládní organizace SOMO odhaduje, že roční ztráta příjmů ze srážkových daní z úroků a dividend vyplývající ze smluv o zamezení dvojího zdanění mezi Nizozemskem a 28 rozvojovými zeměmi činí 554 milionů EUR ([9]). Rakouská studie dospěla k závěru, že by měla být prováděna posouzení dopadů smluv o zamezení dvojího zdanění, protože tyto smlouvy mohou vést ke ztrátám příjmů i v případě rostoucích investic ([10]). Podle odhadů Unctad uvedených ve zprávě „World Investment Report 2015" odvedly nadnárodní koncerny do rozpočtů rozvojových zemí asi 730 miliard USD. Zpráva přesto udává, že rozvojové země přicházejí o roční příjmy z daní v hodnotě odhadem 100 miliard USD kvůli vedení zahraničních investic přes offshorová investiční centra ([11]). Tyto ztráty příjmů jsou v rozporu s výše uvedenými cíli udržitelného rozvoje.

4. **Opatření na státní, regionální a mezinárodní úrovni – příspěvek Evropské unie a jejích členských států**

4.1. Dochází k zintenzivnění úsilí o podporu rozvojových zemí v oblasti daní, např. v rámci iniciativy nazvané „Addis Tax Initiative". Mezinárodní daňová politika spadá do oblasti působnosti členských států. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění se uzavírají dvoustranně a legislativní iniciativy EU se v zásadě omezují na nástroje pro dokončení vnitřního trhu. Evropská unie a její členské státy spolupracují, co se týče soudržnosti politik ve prospěch rozvoje (Policy Coherence for Development – PCD) ([12]). Dopady mezinárodního daňového systému na rozvoj uznává a zpracovává i Evropská komise ([13]). Pro zajištění soudržnosti rozvojové politiky je třeba prozkoumat dopady daňových politik EU, které působí proti cílům rozvojové politiky, na rozvojové země a případně podniknout opatření.

4.2. Na úrovni OSN se na daňových záležitostech pracuje prostřednictvím procesu financování rozvoje („Financing for Development"), Ekonomické a sociální rady (Ecosoc) a daňového výboru OSN, ale také ve specializovaných agenturách, jako je Unctad. Na žádost skupiny G20 byly schváleny dalekosáhlé reformy na úrovni OECD v rámci plánu pro boj proti erozi základu daně a přesouvání zisku („Base Erosion and Profit Shifting", BEPS). Mezi klíčové otázky patřilo odstranění kupčení se smlouvami („treaty shopping"), škodlivých daňových postupů ze strany vlád (například daňových režimů pro příjmy z patentů a neprůhledných řízení), hybridních nesouladů při zdanění dluhu a neúčinného stanovování převodních cen a podávání zpráv. Vzhledem k významu výnosů z daní z příjmu právnických osob pro rozvojové země se očekává, že akční plán v oblasti eroze základu daně a přesouvání zisku bude mít na tyto země pozitivní dopad.

4.3. Mnoho zemí, jež nejsou členy OECD, včetně afrických států, se připojilo k inkluzivnímu rámci akčního plánu BEPS této organizace. 103 zemí se v červnu 2017 dohodlo na přijetí nové mnohostranné úmluvy BEPS, jež zjednodušuje výklad dvoustranných daňových smluv ve smyslu akčního plánu BEPS. OSN, OECD, MMF a Světová banka zřídily platformu pro spolupráci v daňové oblasti se záměrem zintenzivnit mezinárodní spolupráci v daňových záležitostech. Tato iniciativa může přispět k větší soudržnosti mezi činností OECD a orgány OSN. Je třeba sledovat, zda bude dosaženo žádoucího účinku.

([9]) Mc Gauran, *Should the Netherlands Sign Tax Treaties with Developing Countries,* 2013.
([10]) Viz poznámka pod čarou č. 1 (Braun & Fuentes).
([11]) Unctad, *World Investment Report 2015*, s. 200.
([12]) COM(2016) 740 final; viz také stanovisko EHSV týkající se nového Evropského konsensu o rozvoji (Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 71).
([13]) C(2016) 271 final, COM(2016) 24 final, EK, *Collect More – Spend Better,* 2015.

4.4. EHSV oceňuje úsilí OECD týkající se dalšího rozvoje lepšího mezinárodního daňového systému. Organizace občanské společnosti ([14]) však kritizují skutečnost, že rozvojové země nemají v OECD hlasovací právo. K účasti byly přizvány teprve po vypracování akčního plánu BEPS. V podobném duchu se vyjádřil i EP, který požadoval posílení příslušných orgánů OSN s cílem umožnit rovnocenné mezinárodní utváření a reformu mezinárodní daňové politiky ([15]). V pracovním dokumentu MMF pak experti vyjádřili pochybnosti ohledně dopadu akčního plánu BEPS na rozvojové země ([16]).

4.5. Aby mohly být posouzeny dopady reformních opatření a případně provedeny úpravy, měly by být posíleny příslušné orgány OSN, zejména daňový výbor OSN, a mělo by jim být poskytnuto více zdrojů. V každém případě by Evropská komise měla monitorovat provádění vícestranné úmluvy o erozi základu daně a přesouvání zisku podepsané v červnu 2017 a dále pracovat na posílení mezinárodní spolupráce v daňových záležitostech mezi OSN, OECD a mezinárodními finančními institucemi.

4.6. *Stávající opatření Evropské unie a jejich dopad na rozvojové země*

4.6.1. Balíček opatření pro boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem se zabývá otázkami souvisejícími s mezinárodními daňovými politikami, jež přesahují rámec oblasti působnosti EU ([17]). Důležitým nástrojem pro správce daně jsou informace v rámci podávání zpráv podle jednotlivých zemí ([18]), jak jej stanovily EU, G20 a OECD. Celosvětové zveřejňování údajů podle jednotlivých zemí by širší veřejnosti, včetně pracovníků a odpovědných investorů, mohlo umožnit lépe zhodnotit, nakolik podniky platí daně tam, kde jim vznikají zisky. EHSV poznamenává, že ve zprávě EP z roku 2015 byla doporučena řada zlepšení, k jejichž provedení se dosud nepřikročilo. Výbor v této souvislosti odkazuje na svá dřívější stanoviska obsahující zjištění především ohledně podávání zpráv podle jednotlivých zemí a boje proti praní peněz a doporučení týkající se veřejných rejstříků vlastníků. EHSV poznamenává, že vzniká seznam nespolupracujících daňových jurisdikcí. Pobízí k většímu úsilí při provádění příslušných doporučení EP a doporučuje zabývat se kritikou ze strany nevládních organizací. Je vhodné podporovat celosvětové zavedení těchto opatření prostřednictvím mezinárodních daňových dohod, aby tak byla zlepšena informovanost správců daně v rozvojových zemích. Cílem by mělo být sbližování norem na celém světě, na jejichž vypracování by se rovnocenně spolupodílely rozvojové země.

4.6.2. Evropská unie změnami směrnice o vzájemné pomoci stanovila automatickou výměnu informací souvisejících s daněmi ([19]). Rozvojové země však, pokud jde o vzájemnou pomoc, musejí s evropskými zeměmi i nadále uzavírat dvoustranné dohody. To předpokládá vzájemnou výměnu údajů a jejich bezpečnost, což pro rozvojové země často představuje kapacitní problém.

4.6.3. Sdělení Evropské komise o vnější strategii pro efektivní zdanění ([20]) se zabývá záležitostmi nadnesenými v tomto stanovisku. V současné době vzniká společný seznam EU uvádějící nespolupracující jurisdikce pro daňové účely ([21]). EHSV vypracovávání tohoto seznamu vítá. Nevládní organizace se k němu naproti tomu staví spíše skepticky ([22]). EP pak požadoval celosvětově platnou definici daňových rájů, jež by zahrnovala i členské státy EU a jejich zámořská území ([23]).

([14]) Christian Aid, tiskové prohlášení ze dne 19. července 2013, *OECD Action Plan on tax dodging is step forward but fails developing countries*; Oxfam, tiskové prohlášení ze dne 13. listopadu 2014, *Oxfam reaction to OECD's roadmap to include developing countries in international tax reform*.
([15]) Viz stanovisko EHSV týkající se nového Evropského konsensu o rozvoji (Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 71), odstavec 13.
([16]) Crivelli, Ruud De Mooij, Keen, *Base Erosion, Profit Shifting and Developing Countries*, pracovní dokument MMF WP/15/118.
([17]) COM(2016) 25 final – 2016/010 (CNS), COM(2016) 26 final – 2016/011 (CNS), viz stanovisko EHSV Balíček proti vyhýbání se daňovým povinnostem (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 93).
([18]) Viz stanovisko EHSV Veřejná daňová transparentnost (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 62).
([19]) Viz stanovisko EHSV Akční plán o unii kapitálových trhů (Úř. věst. C 133, 14.4.2016, s. 17).
([20]) Viz stanovisko EHSV Balíček proti vyhýbání se daňovým povinnostem (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 93).
([21]) Seznam je dostupný na adrese https://ec.europa.eu/taxation_customs/tax-common-eu-list_en (ke dni 29. srpna 2017).
([22]) Např. Tax Justice Network, 23. února 2017, *Verdict on Finance Ministers' blacklist: „whitewashing tax havens"*.
([23]) Viz poznámka pod čarou č. 2, bod 10.

4.6.4. Doporučení týkající se daňových smluv ([24]) se zabývá důležitými otázkami v souvislosti se smlouvami o zamezení dvojího zdanění a vybízí členské státy, aby do svých smluv zahrnuly ustanovení bránící jejich zneužívání a kupčení se smlouvami („treaty shopping"). Nepožaduje ovšem žádné posouzení dopadů smluv o zamezení dvojího zdanění, především s ohledem na jejich důsledky, pokud jde o soudržnost rozvojové politiky nebo efekty přelévání. Platforma pro řádnou správu daní („Platform of good tax governance"), která je vítaným subjektem věnujícím se otázkám mezinárodního zdanění, přičemž jsou do ní zapojeny organizace občanské společnosti, předložila k těmto dopadům pracovní dokument ([25]). Členské státy by jej měly zohlednit.

4.6.5. Strategie pro vyhýbání se daňovým povinnostem mnohdy souvisejí s neprůhledným vlastnictvím majetku. V návaznosti na změnu čtvrté směrnice o boji proti praní peněz ([26]) nebyly zřízeny žádné veřejně přístupné rejstříky vlastníků pro svěřenské fondy a jiné společnosti realizující investice. Tyto rejstříky by rozvojovým zemím pomohly s vyšetřováním případů podezření z praní peněz a daňových podvodů.

4.6.6. Návrhům týkajícím se společného (konsolidovaného) základu daně z příjmu právnických osob se věnuje jiné stanovisko EHSV ([27]). Pokud jde o účast na mezinárodních daňových dohodách a význam pro správce daně v rozvojových zemích, mohlo by takové sjednocení – a z něj vyplývající informace – hrát příkladnou úlohu a mít dopad na smlouvy o zamezení dvojího zdanění se třetími zeměmi. Údaje v rámci Evropy by tedy sloužily jako podklady pro srovnávací výpočty v rozvojových zemích. Cílem by mělo být sbližování norem na celém světě, na němž by se měly rovnocenně spolupodílet rozvojové země.

4.6.7. EHSV doporučuje, aby v zájmu podpory udržitelného růstu byla ustanovení o řádné správě v oblasti daní zakotvena ve všech příslušných dohodách mezi EU a třetími zeměmi nebo regiony.

4.6.8. Výbor doporučuje, aby byla posouzena možnost využít uzavírání nových nebo přepracování stávajících dohod o volném obchodu mezi EU a rozvojovými zeměmi rovněž ke zhodnocení dvoustranných daňových smluv. To by mělo zahrnovat posouzení dopadů mezinárodních daňových politik členských států na cíle rozvojové politiky. Mohlo by se tím také přispět k provedení doporučení uvedených ve zprávě Evropského parlamentu.

5. **Další opatření, jež EHSV doporučuje**

5.1. V souladu s balíčkem proti vyhýbání se daňovým povinnostem a v zájmu soudržnosti politik členských států a EU ve prospěch rozvoje by mezinárodní daňové politiky členských států a jejich smlouvy o zamezení dvojího zdanění měly podléhat pravidelným posouzením dopadů ([28]). Aby byl zajištěn lepší soulad rozvojové politiky EU a daňových politik členských států, měla by se Evropská komise postarat o to, aby členské státy, jež vyjednávají smlouvu o zamezení dvojího zdanění s rozvojovou zemí, náležitě zohledňovaly rozvojové politiky EU. V tomto smyslu je vítané doporučení Evropské komise, aby byla provedena opatření proti zneužívání daňových úmluv ([29]). S ohledem na rozvojové cíle by měly být více brány v potaz potřeby rozvojových zemí. Zároveň by se EU měla více angažovat na úrovni OSN, zejména v činnosti daňového výboru OSN, a mělo by se podpořit budování kapacit v souvislosti s celosvětovým fórem, do něhož by byly rovnocenně zapojeny všechny státy.

5.2. Je třeba stanovit přechodná období, která by rozvojovým zemím umožnila zapojit se do opatření umožňujících automatickou výměnu informací již během budování kapacit.

5.3. Řádná správa v oblasti daní by měla být nedílnou součástí sociální odpovědnosti podniků v souvislosti s povinností podniků podávat zprávy.

([24]) Viz stanovisko EHSV Balíček proti vyhýbání se daňovým povinnostem (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 93).
([25]) Diskusní dokument Evropské komise k tématu „Platform for Tax Good Governance", *Toolbox spill-over effects of EU tax policies on developing countries*, červen 2017, Platform/26/2017/EN.
([26]) COM(2016) 450 final – 2016/0208 (COD), viz stanovisko EHSV Směrnice o boji proti praní peněz Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 121.
([27]) Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 58.
([28]) Viz poznámka pod čarou č. 2, bod 15.
([29]) Viz stanovisko EHSV Balíček proti vyhýbání se daňovým povinnostem, Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 93.

5.4. Vzhledem k plánům na užší zapojení soukromých investorů do evropské rozvojové politiky jsou záležitosti daňových úlev pro rozvojové závazky ještě důležitější ([30]). Jelikož jsou otázky zdanění spojeny s cíli udržitelného rozvoje, měly by podniky daně řádně odvádět tam, kde jim na základě vytváření hodnoty vznikají zisky ([31]). To by bylo třeba zajistit v rámci podpory zapojení soukromého sektoru.

5.5. Dále pak je celkově třeba dbát na to, aby kvůli poskytování daňových úlev nebylo oslabováno plnění cílů udržitelného rozvoje.

5.6. EHSV odkazuje na své připomínky k veřejnému rejstříku skutečných majitelů bankovních účtů, společností, svěřenských fondů a transakcí ([32]) a domnívá se, že je vhodné podporovat celosvětové zavedení těchto opatření prostřednictvím mezinárodních daňových smluv. Uvedená opatření by navíc měla být zohledněna zejména v rámci úsilí v oblasti budování kapacit, a to v zájmu podpory boje proti nezákonným finančním tokům z rozvojových zemí. Jelikož hrozí, že se na mnoho evropských podniků působících v rozvojových zemích nebude vztahovat podávání zpráv podle jednotlivých zemí, odkazuje EHSV na svá vyjádření na toto téma ([33]). Doporučuje posoudit dopady na rozvojové země také u dalších příslušných předpisů, zejména těch, jejichž oblast působnosti je vymezena na základě ročního obratu.

5.7. EU a její členské státy se v rámci nového Evropského konsensu o rozvoji zavázaly ke spolupráci se svými partnerskými zeměmi, pokud jde o rozšíření progresivního zdanění, protikorupčních opatření a politiky přerozdělování a také o boj proti nezákonným finančním tokům ([34]). V rozvojových zemích se nyní vytvářejí technické a personální kapacity za účelem plnohodnotné účasti na mezinárodních úmluvách, měly by však již existovat příležitosti pro vzájemnou výměnu informací, aby bylo dosaženo cílů vytyčených v rámci konsenzu. Je třeba ocenit závazek Komise ([35]) podporovat regionální fóra ([36]) prostřednictvím daňového výboru OSN a toto úsilí by se mělo zintenzivnit. Mělo by se dbát na to, aby se na těchto fórech výrazně angažovaly zainteresované strany a aby zde probíhaly seriózní konzultace. Organizace občanské společnosti v rozvojových zemích plní funkci v oblasti kontroly a podpory, a to i co se týče daní, a proto by měly být podporovány.

5.8. V rámci rozvojové spolupráce by také měl být brán větší zřetel na daňový systém dané země. Budování kapacit má za účel usnadnit přijímajícím zemím, aby si pomohly samy, zvýšily efektivitu daňových systémů a posílily legitimitu státu. Obzvláště dobré zkušenosti byly získány na základě přímé komunikace mezi správci daně potýkajícími se s podobnými výzvami (vzájemné učení) a spolupráce zemí s podobnými požadavky, co se týče rozvoje (spolupráce „jih-jih“). Nabízí se tak možnost koordinace v oblasti podobných problémů a umožňuje se tím výměna osvědčených postupů, jež jsou přiměřené kapacitám.

5.9. EHSV se domnívá, že je velmi důležitá soudržnost rozvojové politiky v daňové oblasti, jelikož opatření přijatá v EU mají mezinárodní dopad na rozvojové země. Tento dopad je nutné zohlednit, přičemž dotčené rozvojové země musejí být zapojeny.

V Bruselu dne 18. října 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

([30]) Viz stanovisko EHSV Zřízení záruky EFSD a záručního fondu EFSD, Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 62.
([31]) Viz poznámka pod čarou č. 2, bod odůvodnění A) a bod 6.
([32]) Viz zejména odstavec 1.5 stanoviska EHSV Směrnice o boji proti praní peněz, Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 121.
([33]) Viz zejména odstavec 1.11 stanoviska EHSV Veřejná daňová transparentnost, Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 62.
([34]) Viz COM(2016) 740 final; viz také stanovisko EHSV týkající se nového Evropského konsensu o rozvoji, Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 71.
([35]) Viz Evropská komise, *Collect More – Spend Better*, 2015.
([36]) Např. „African Tax Administrations Forum“ (ATAF), „Inter-American Center of Tax Administrations“ (CIAT) nebo také „Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes“ (Credaf).